

7. MIŁOŚĆ W RELACJI Z DRUGIM CZŁOWIEKIEM

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Dla większości społeczeństwa właściwym miejscem realizacji miłości jest relacja zachodząca pomiędzy kobietą i mężczyzną. Miłość sprawia, że człowiek pragnie dobra dla drugiej osoby. Miłość jest twórczą więzią, która powinna być oparta na: prawdzie, wolności i szacunku. Jest to czynnik kierujący ludzkimi działaniami, jest ważnym aspektem życia ludzkiego, który powinien się stale rozwijać. Każdy człowiek jest odpowiedzialny za rozwój swojej zdolności do miłości. Zadaniem podmiotów wychowujących jest wychowywanie do miłości osobowej, a także kierowanie się zasadą miłości i zaufania wobec wychowanka.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność okazywania uczuć drugiemu człowiekowi

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Pragnienie poznania drugiego człowieka

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Dwa wymiary życia: osobisty i społeczny.
- W jaki sposób można wyrażać swoje uczucia?
- Czym jest bliskość i jak ją zbudować?
- Wzajemne zapewnianie się o uczuciach wzmacnia uczuciową więź między ludzką.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Miłość jest głębokim uczuciem do drugiego człowieka.
- Należy troszczyć się o innych.
- Kochać to znaczy akceptować pasje, wartości i dążenia drugiej osoby.
- Zdolność do wyrażania wdzięczności i zauważania tego, co robi dla mnie bliska mi osoba.

→ ZASADY

- Wspieram uczuciowo bliską mi osobę.
- Dbam o prawidłowe kontakty z bliskimi.
- Wykazuję umiejętności i chęć zrozumienia drugiego człowieka, mając na uwadze jego dobro.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Miłość opiera się na prawdzie.
- Dziecko należy wychowywać w miłości i w prawdzie.
- Miłość powinna być pielęgnowana każdego dnia.

→ ZASADY

- Staram się często rozmawiać z dzieckiem o jego uczuciach.
- W rozmowie z dzieckiem, odwołuję się do własnych doświadczeń życiowych, opowiadam o swoich przeżyciach z młodości.
- Uświadamiam dziecku, jak ważne są relacje międzyludzkie.
- Kształtowanie postawy prawdziwej miłości, czynienia dobra na rzecz innych osób.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Umiejętność odkrywania wartości drugiego człowieka.
- Zdolność przebaczenia innym.
- Świadomość poczucia miłości i szacunku względem siebie i innych.

→ ZASADY

- Uświadamiam uczniowi, jak ogromne znaczenie ma postawa zaufania i odpowiedzialności wobec drugiego człowieka.
- Pomagam uczniowi w odkryciu własnej wartości, wyrażającej się w godności człowieka.
- Otaczam swoich wychowanków miłością, polegającą na budowaniu wspólnoty międzyludzkiej.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Zadanie dla uczniów: Zainicjujcie dyskusję dotyczącą roli miłości w swoim życiu. Wypowiedzi przedstawcie na forum klasowym.

Pytania pomocnicze:

- Jaka cecha miłości jest mi najbliższa? A jaka najdalsza?
- Czym jest dla ciebie miłość?
- Jakimi słowami można wyrazić miłość?

Celem dyskusji będzie możliwość autorefleksji, omówienie uczuć i emocji związanych z miłością.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek traktuje uczucia poważnie. Uczy się delikatności w stosunku do innych ludzi. Potrafi dostrzec bliźniego, jego problemy i pragnienia. Posiada zdolność do dawania miłości drugiej osobie. Kieruje się dobrem w każdej sytuacji, ponieważ będąc dobrym, może liczyć na to samo od innych.

1.10. ZAGROŻENIA

Młodzi niedoświadczeni ludzie są szczególnie narażeni na zranienia. Nieodwzajemniona miłość staje się pułapką dla młodego człowieka, rodzi ryzyko przeżywania rozczarowań, zawiedzionej, niespełnionej miłości, a przy intensywności doznawanych uczuć może prowadzić do załamania, obniżenia nastroju, a nawet depresji. Młodzieży wystarcza stosunkowo krótki okres znajomości, aby nastąpiło uczuciowe zaangażowanie. Większość młodzieży dopuszcza seks przedmałżeński. Znaczący wpływ na kształtowanie się takiej postawy mają media.

Nastolatkom brakuje wiedzy z zakresu zagrożeń zdrowotnych i innych konsekwencji podejmowania współżycia seksualnego.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

DAJMY ZASKOCZYĆ SIĘ MIŁOŚCI

*Niech przyjdzie
zbyt nagle,
spóźniona,*

zdyszana,
niech nie da
dotrwać,
doczekać do rana,
niech przyjdzie nie na czas,
nie w porę,
niech krzyknie: „gore, gore, gore!”.

A my dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się miłości,
nie zawracajmy
z połowy drogi w dół,
tylko dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się radości
i nie wpuszczajmy
rozpaczy za nasz stół.

A my dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się kochaniu,
nie zakrywajmy
odkrytych dawno kart,
nie poznajmy dróg rozstajnych,
wyschniętych rzek i gajów,
i nie zmieniamy
ważnego słowa w żart.

Już nie planujemy
to szczęścia,
to biedy,
i nie kupujemy już
nieba na kredyt,
niech spadnie to na nas
nie w porę,
niech krzyknie: „gore, gore, gore!”.

A my dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się miłości,
nie zawracajmy

*z połowy drogi w dół,
tylko dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się radości
i nie wpuszczajmy
rozpaczy za nasz stół.*

*A my dajmy, dajmy, dajmy
odpalić zły obyczaj
i nie słuchajmy
życzliwych, mądrych rad,
tylko dajmy, dajmy, dajmy
zaprosić się do życia,
i niech na głowie
zatańczy stary świat.*

*A my dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się miłości,
nie zawracajmy
z połowy drogi w dół,
tylko dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się radości
i nie wpuszczajmy
rozpaczy za nasz stół.*

*A my dajmy, dajmy, dajmy
zaskoczyć się miłości
i nie zmieniamy
ważnego słowa w żart,
tylko dajmy, dajmy, dajmy
zaprosić się do życia,
i niech na głowie
zatańczy stary świat!*

↑ A. Osiecka, *Dajmy zaskoczyć się miłości*, w: tejeż, *Najpiękniejsze wiersze i piosenki*, wybór M. Włodarski, wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 2016, s. 177-179.

KOMENTARZ

Miłość w zacytowanym utworze stanowi lekarstwo na wszystko. Poetka zachęca nas, abysmy dali zaskoczyć się miłości. Zaangażowanie się w tak cudowne uczu-

cie wywołuje w człowieku wyjątkowe emocje, dodaje energii, poprawia samopoczucie. Warto angażować się w związki. Miłość jest wartością, która wpływa na życie człowieka. Darząc uczuciem miłości drugą osobę, stajemy się bardziej szczęśliwi, cieszymy się obecnością bliskiej nam osoby. Będąc w szczęśliwym związku, nasze życie zmienia się na lepsze. Otrzymywanie i dawanie miłości jest piękną relacją międzyludzką.

III. NAUCZANIE

3.1. NAUCZANIE FILOZOFICZNE

Według Ericha Fromma miłość jest sztuką¹, której człowiek w swoim życiu powinien zaznać. Dążąc do tej „sztuki”, musi kierować się pozytywnym spojrzeniem na świat. Fromm podkreśla, że należy wierzyć we własną miłość, angażować się w uczucia wobec innych. Wiara wzmacnia siłę tego uczucia. Miłość rozwija człowieka emocjonalnie i poznawczo, a także sprawia, że ludzie pragną obdarowywać innych swoją radością. Osobę kochającą cechuje szczególna ofiarność, troska i bezinteresowność wobec drugiej osoby oraz miłość do własnego życia.

3.2. NAUCZANIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Rolą wychowawcy jest pomoc uczniom w kreowaniu ich życia zgodnie z właściwym systemem wartości. Ważne jest wspomaganie ich w urzeczywistnianiu

1 Por. E. Fromm, *O sztuce miłości*, tłum. A. Bogdański, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2008, s. 18.

miłości wobec innych osób, wykształcenie w nich postawy szacunku względem swoich bliskich, postawy zrozumienia, a szczególnie umiejętności do dawania miłości innym. Wychowawca powinien wskazywać młodym osobom odpowiednie sposoby wyrażania emocji, w taki sposób, aby były one dla wszystkich czytelne. Warto także przedstawić uczniom konsekwencje, jakie niosą za sobą negatywne emocje i przekazać sposoby radzenia sobie z nimi.

3.3. NAUCZANIE PSYCHOLOGICZNE

Miłość jest stałym elementem w życiu każdego człowieka. Dojrzała postawa zakłada obdarzanie miłością każdego człowieka, którego spotka się na swojej drodze. Należy go szanować i traktować tak, jakbyśmy my sami chcieli być traktowani. Prawdziwa miłość charakteryzuje się właśnie byciem z tą drugą osobą w każdej chwili. Autentyczna relacja charakteryzuje się znajomością drugiej osoby, codziennym wsparciem, ale również wolnością. W natłoku spraw często zapominamy, że miłość trzeba pielęgnować codziennie. Warto pamiętać, aby dbać o miłość każdego dnia. Nie muszą to być spektakularne gesty. Pamiętajmy, że dbanie o miłość należy dopasować do naszego trybu życia.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

Bóg o samym sobie mówi, że jest Miłością (1 J 4,16). Kto trwa w miłości, trwa w Nim samym. Każda miłość ludzka ma swój początek w Bogu. Należy zaznaczyć, że nie jest ona uczuciem, ale aktem woli. Największą miłość Jezus Chrystus okazał Swemu Ojcu i ludziom. Najpierw poprzez wcielenie, a w końcu swoją śmiercią za nas (por. J 13,11).

Dekalog ujawnia miłość jako podstawowe i najważniejsze przykazanie Boże. Mając wskazówki od Pana Boga, człowiek powinien troszczyć się i wspierać drugą osobę. Człowiek dzięki zachowaniu przykazań osiąga życie szczęśliwe, autentyczne i dojrzałe². Każda osoba ludzka powinna żyć w poczuciu miłości, w serdecznej i życzliwej postawie wobec ludzi, przyrody i różnych sytuacji, ale też względem samego siebie. Poprzez wiarę i modlitwę, człowiek wyraża swoją bezgraniczną miłość Panu Bogu.

2 Por. M. Olszewski, *Dekalog. Proste słowa o miłości*, wyd. eSPe, Kraków 2018, s. 53.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

” Rodzina, założona i ożywiana przez miłość, jest wspólnotą osób: mężczyzny i kobiety jako małżonków, rodziców, dzieci i krewnych. Pierwszym jej zadaniem jest wierne przeżywanie rzeczywistości komunii w ciągłym działaniu na rzecz rozwijania prawdziwej wspólnoty osób. Wewnętrzną zasadą, trwałą mocą i celem ostatecznym tego zadania jest miłość: tak jak bez miłości rodzina nie jest wspólnotą osób, tak samo bez miłości nie może ona żyć, wzrastać i doskonalić się jako wspólnota osób.

↑ FC 18.

” Wszyscy ludzie doświadczają wewnętrznego impulsu do miłowania w sposób autentyczny: miłość i prawda nigdy ich nie opuszczają całkowicie, ponieważ stanowią powołanie wpisane przez Boga w serce i umysł każdego człowieka. Jezus Chrystus oczyszcza i uwalnia od naszych ludzkich ograniczeń poszukiwanie miłości oraz prawdy i odsłania przed nami w całej pełni inicjatywę miłości i projekt prawdziwego życia, jaki Bóg nam przygotował. W Chrystusie *miłość w prawdzie* staje się Obliczem Jego Osoby, a dla nas powołaniem do miłowania naszych braci w prawdzie Jego projektu. On bowiem sam jest Prawdą (por. J 14,6).

↑ CV 1.

” Małżeństwo jako instytucja społeczna stanowi ochronę i narzędzie wzajemnego zobowiązania dla dojrzewania miłości, aby decyzja o wyborze drugiej osoby umacniała swoją trwałość, konkretność i głębię, a równocześnie mogła wypełnić

swoją misję w społeczeństwie. Tak więc małżeństwo wykracza poza wszelką przelotną modę i trwa. Jego istota jest zakorzeniona w samej naturze osoby ludzkiej oraz jej charakterze społecznym. Pociąga za sobą szereg obowiązków, które wypływają jednak z samej miłości, z miłości tak określonej i szczodrej, że jest zdolna do zaryzykowania przyszłości.

↑ AL 131.

4.3. PISMO ŚWIĘTE

„ A oto powstał jakiś uczony w Prawie i wystawiając Go na próbę, zapytał: „Nauczycielu, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?” Jezus mu odpowiedział: „Co jest napisane w Prawie? Jak czytasz?” On rzekł: Będziesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a swego bliźniego jak siebie samego. Jezus rzekł do niego: „Dobrześ odpowiedział. To czyn, a będziesz żył”. Lecz on, chcąc się usprawiedliwić, zapytał Jezusa: „A kto jest moim bliźnim?”

↑ Łk 10,25-29.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

„ Bez miłości – mówi jeszcze Apostoł – jestem niczym. Jeśli „miłości bym nie miał, nic bym nie zyskał”³; bez niej nie mają znaczenia przywileje, służba, nawet cnota... Miłość przewyższa wszystkie cnoty; jest pierwszą z cnót teologalnych: „Tak więc trwają wiara, nadzieja, miłość – te trzy: z nich zaś największa jest miłość” (1 Kor 13,13).

↑ KKK 1826.

3 Por. 1 Kor 13,1-3.

V. LITERATURA

Benedykt XVI, *Encyklika Caritas in veritate*, Wydawnictwo M, Kraków 2009.

Dudziak U., *Wychowanie do miłości. Materiały dla nastolatków, ich rodziców i nauczycieli*, wyd. Educator, Częstochowa 2002.

Franciszek, *Adhortacja Amoris laetitia*, Wydawnictwo M, Kraków 2016.

Fromm E., *O sztuce miłości*, tłum. A. Bogdański, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2008.

Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 91-216.

Jan Paweł II, *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich*, wyd. Katolicka Agencja Informacyjna Hachette Livre Polska, Warszawa 2008.

Olszewski M., *Dekalog. Proste słowa o miłości*, wyd. eSPe, Kraków 2018.

- Osiecka A., *Dajmy zaskoczyć się miłości*, w: tejże, *Najpiękniejsze wiersze i piosenki*, wybór M. Włodarski, wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 2016, s. 177-179.
- Pieper J., *O miłości, nadziei i wierze*, tłum. I. Gano, K. Michalski, wyd. W drodze, Poznań 2000.
- Rusecki M., *Być chrześcijaninem. Teologia dla szkół średnich*, wyd. TN KUL, Lublin 2006.
- Wojciszke B., *Psychologia miłości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2009.
- Wojtyła K., *Miłość i odpowiedzialność*, red. T. Styczeń, J.W. Gałkowski, A. Rodziński, A. Szostek, wyd. TN KUL, Lublin 2015.